

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Syntagma Iuris || Vniversi, Atqve Legvm || Pene Omnivm
Gentivm, Et || Rervm Pvblicarvm Præcipvarvm,||**

Grégoire, Pierre

Francofurti ad Mœnum, M.D.XCIX.

VD16 VD16 G 2999

7 de iustis & prohibitis nuptiis propter æratem coniugum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97739](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97739)

De iustis, & prohibitis nuptiis propter aetatem coniugum. Cap. 7.

- 1 *Iuste nuptia qua.*
- 2 *Iusta nuptia exigunt aetatem legitimam coniugum.*
- 3 *Aetas nuptiarum Platoni, & Aristotelis legitima.*
- 4 *Immatura aetatis coitus mala.*
- 5 *Medicorum & Romanorum generandi tempus definitum.*
- 6 *Curus pubescunt & intereunt feminis viris quare.*
- 7 *Puberes ex potentia coeundi in nuptiis considerantur.*
- 8 *Malitia in nuptiis supplet aetatem. Puella vitata in septimo anno. Macroborum femina parvum septimo anno: Calinga quinquennes.*
- 9 *Puer novennis nutricem impregnauit. Phares genuit Ezron novem annos natus. Salomon in undecimo Roboamum. Achaz decimo Ezechiam.*
- 10 *Ex inspectione corporis pubertas, postea ex anni determinata.*
- 11 *Plena pubertas octodecim in viris.*
- 12 *Vxor legitima annis duodecim.*
- 13 *Nuptia facta ante aetatem legitimam non valent, Nec iure sponsaliorum, num 15.*
- 14 *Nubenda sponsa nuda exhibita, & sponsus nudus sponse Viopta.*

Encomia, ꝛ rationesque nuptiarum, & quae proxime de nuptiis liberis dicta sunt, de iustis & non prohibitis, intelligi debent. Iustas autem nuptias contrahunt, qui secundum praecipua legum coeunt. §. 1. de nupt. lib. 1. In iur. Et inde filii legitimi & naturales, filium de his qui sunt sui vel alien. iur. lib. 1. P. c. penul. qui filii sunt legit. lib. 4. Decretal. §. 1. de patris potest. vt contra, iniuste nuptiae, quae contra eadem praecipua fiunt, nec nomine matrimonii dignae, nec qui inde nati sunt, appellatione filii legitimi digni sunt. l. qui contra. de incest. nupt. lib. 5. C. §. si quis aduersus. de nupt. ap. Iustina. Ceterum praecipua legum in hac tractatione & prohibitoria sunt, & disponunt etiam ritum, quem in contrahendo seruari desiderant: vbi quoque & prohibitio inest, ne aduersus praecipua quisquam moliat. ¶ Desiderant ꝛ igitur legitimam aetatem in nuptiis contrahendis, omnia iura: veritatem in ea determinanda, vel pro more regionum conseruato, vel alia quadam singulari ratione, variant. Quorum aliqua summatim capita subnotabimus. ¶ Plato, 4. §. 6. de legib. a tricesimo vsque ad tricesimum quatum annum aetatem matrimonio mari idoneam dixit. Aristoteles 7. Politic. c. 16. mulieres decimo octauo anno: mares, circa aetatem 36. annorum coniungi oportere. ¶ Alioquin immaturas nuptias gignere corpora pusilla, facere mulieres Veneri nimium indulgentes, vt citius ei assuetas: & omnibus iuuenibus animalibus partus esse imperfectos, quia semen nutritioni corporis adhuc inseruiat. Apud Germanos, qui diuissime impuberes remansissent, maximam inter suos ferebant laudem. Hoc allaturam, ali vices, neruosque confirmari putabant. Intra vero annum vigesimum feminae notitiam habuisse, in turpissimis habebant rebus, vt ait Iulius Caesar, lib. 6. de bell. Gallic. Heliodus ita sic scribit, in ergis.

*ἡ γυνὴ δὲ γυναικῶν τὸν ποτὸν οὐκ ἀγαθὸν
μήτε τελευτῶντων ἔτερον μάλα πολλὰ διαπέπον,
μήτ' ἐπιθεὶς μάλα πολλὰ, γὰρ δὲ τοὶ ὄντες δὲ τῶν
ἡδὲ γυνὴ τῶν ἡβῶν, ἀεὶ μάλιστα.*

Id est,

*Etae matura uxorem ductio domum,
Nec minor multo nata tringinta annis.
Nec, multo maior, ista enim tempessima sunt nuptia,
Virgo vero pubescens anno decimo quarto, nubas decimo quinto.*

¶ Generandi in nuptiis causa praecipue est, quare aetas apud Physicos & Medicos constituitur eius, ad minus 13. annorum & vnius diei, in masculis. D. Augustinus adolescentiam, lib. 6. de ciuit. Dei c. fin. & in Psalm. 104. nec decennem generare posse contendit. D. Augustinus lib. 15. de ciuit. c. 12. Et 15. Romani duodenam virginem magis aptam matrimonio, quam maiorem rati sunt: vt pote magis adiugum maritali conuolucendum idoneam, vt scribit Plutarchus, in vitis, in comparat. Nume. & Lycur. ¶ Citius ꝛ autem pubescunt feminae viris, cuius rationes notat Aristoteles, lib. 4. de generat. animal. c. 6. Intra parentem femina tempore longiore conificitur, quam mas: vbi in lucem venerint, celerius feminae quam mares. Nam & pubes, & vigor, & senectus feminae prius venit, quam maribus: sunt enim feminae sua natura debiliores, frigidoresque, & sexum femineum quasi lesionem na-

turalem, & detrimentum esse putandum est. Intus igitur tarda, praesua frigiditate discernuntur: haec etenim discretio, concocto est. Calor autem concoquit, & quod calidius, id concoctu facilius. Sed foris propter suam debilitatem, cito ad aetatis florem senectamque perueniunt. Etenim omnia minora, vt in artis operibus, sic in natura, citius ad finem deueniunt. Proinde ꝛ qui iura constituerunt, & rem accuratius considerarunt, definitiunt masculos puberes, feminas viri potentes esse debere, c. 2. de sponsal. impub. lib. 4. Decret. tit. 2. §. 1. de nupt. scilicet vt possent esse ad prolem idonei. Et proinde iuris Pontificii antistites statuunt pubertatem, in potentia coeundi, non in annorum numero: vt pubes dicatur qui generare potest. c. 3. §. fin. de sponsal. impub. Atque in controuersis matrimonii, num cognita aliqua sit, non habetur ratio aetatis, sed ad signa ipsa virginis indaganda committi solent mulieres eius artis perita, Grego. 8. c. proposuisti, c. 4. & Honor. 3. c. causam matrimonii, c. 14. de probatio. lib. 2. Decretal. tit. 19. cap. nec aliqua, 27. g. 1. quae per aspectum corporis iudicant. Et commixtio solet anticipare tempus pubertatis. c. a nobis, c. 8. & c. attestaciones, 10. de sponsal. impub. ¶ Et ꝛ in istis malitia supplet aetatem. c. de illis qui in minori, c. 9. de sponsal. impub. l. 3. si minor se maior dixer. C. Succurrit quod ex mulieribus celebrantibus Cerealia apud Aristophanem vna sic ait, Arist. in Cerealiis.

*Ego enim ipsa primum, vt ne alia dicam,
Conscia sum mihi ipsi multorum malorum. Illud vero certe indignissimum est, cum sponsa quidem sui tres dies,
Et maritus apud me erat dormiens, erat mihi amicus,
Qui quidem me vitauit septem annorum existens, &c.*

Referit Plinius, lib. 7. cap. 2. Macroborum, quibus Mandrorum nomen dedit Chirarchus, feminas septimo aetatis anno parere, senectam quadagesimo accedere. In Calingis eiusdem Indiae feminas quinquennes concipere, octauum vitae annum non excedere. Notat ꝛ Gregorius in Dialogis, puerum nouennem suam nutricem impregnasse, gloss. in summ. 20. quaest. 1. Scribitur apud Hebraeos, quod Phares filius Iudae genuit Ezron, cum tantum nouem annos haberet. in libro Seder olam Zurba. Item Salomon in undecimo anno genuit Roboam. Nam Roboam successit patri Salomoni, aetatis annum 40. 3. Reg. 14. Salomon autem, dum vitam & regnum deseruit, erat annorum 52. anno autem duodecim regnum suscepit. 3. Reg. c. 2. & 40. tantum tenuit. 3. Reg. 11. Achaz etiam procreauit decennis Ezechiam, nam anno vigesimo aetatis regnum consecutus, adiuuauit sexdecim: Sic obiit anno vitae trigesimo sexto. 4. Reg. 16. Iam autem Ezechias patri successerat in regno, natus annos 25. d. cap. 16. 4. Reg. Et D. Hieronymus, episto. ad Ursulam: praemillatamen obstinatione, commemorat mulierculam, alioqui prouectam, factam fuisse a puero dece anni grandaem.

¶ Fuit ꝛ aliquando apud Romanos & mos receptus, ex aspectu corporis iudicari pubertatem viri. l. minor 25. annor. de minoribus, P. non autem mulieris: verum sicuti in muliere, ita & in viro postea turpe visum: & decreta est certa annorum aetas, qua vt plerunque, vterque sexus solet pubescere: in feminis duodecim annorum, in viris quatuordecim. §. 1. quibus mod. vit. finit. apud Iustin. l. fin. quando iur. vel cur. esse desi. lib. 5. C. tit. 60. ¶ Quamquam ꝛ plena pubertas ad generandum idonea, dicta etiam fuerit octodecim annorum. §. minore. de adoptio. l. arrogatio, §. 1. eod. tit. lib. 1. P. ¶ Quod ꝛ postea receptum est in iure Pontificio, nisi de potestate generandi controuersia iudicialis moueretur, citra quam & duodenes mulieres puberes, & 14. annorum viros, eamque aetatem nuptiis desiderari rati sunt, cap. 2. & 3. & c. attestaciones, de desi. impub. cap. 1. de delic. pueror. Sicuti & iura ciuilia. §. 1. de nuptiis.

¶ Ideo ꝛ responsum, Pompo. l. 4. de rit. nupt. lib. 23. P. tit. 2. minore. annis duodecim nuptiam, tunc legitimam uxorem fore, cum apud virum duodecim annos impleuisset. Quamobrem si ante illam aetatem nuptiae factae sunt, illae non iure matrimonii, sed iure sponsaliorum valebunt: siquidem praecesserint sponsalia: quod si non praecesserint neque valent nuptiae iure sponsaliorum, quia non ea mens fuit agentium, neque iure nuptiarum, quia lex improbat, nisi postea ratae sint. Hocque expresse respondit Vlpia. l. quatuordecim, 9. de sponsal. lib. 23. P. tit. 1. ex sententia Iuliani. Neque enim quod voluerunt, facere poterunt, scilicet matrimonium in minori aetate, in qua deest legitimus consensus: neque quod poterunt facere, scilicet sponsalia, voluerunt. Quamobrem ex regulis iuris communis, nihil actum videtur valide, duo enim sunt quae actum perficiunt concurrentia, voluntas, & potestas, quorum

altero deficiente, & actus caret actione & effectu. l. 1. de iure codicil. in P. l. multum interest. si quis al. vel libi. C. ca. cum super. c. 2. 3. de offic. deleg. lib. 1. Decret. tit. 29. Quare & notabile, vt si intra illam etatem per verba de presentia facta fuerint sponsalia, quae insolubilia diximus, liceat ponere perueniente minore ad illam etatem: si tamen perseverauerint post etatem minorem, non licet. cap. de illis qua infra. cap. 7. & cap. a nobis, c. 8. iunct. gloss. de despons. imp. cap. 1. de sponsal. cap. 1. per totum de despons. imp. in 6.

14 ¶ Refert ¶ Thomas Morus, lib. 2. Utopia, apud Vtopientes insularios feminas non ante duodecim annam nubere, mates non nisi expletis quatuordecim. Mulieremque ducendam, siue virginem, siue viduam, sponso futuro nudam exhiberi: item futurum maritum vxori nudum.

15 ¶ Dio ¶ Cassius lib. 54. Histor. Roman. Octavianum Augustum summopere caecis tradit, ne pactiones matrimoniales fierent de ea, quae decessis non esset, neve producerentur post sponsalia ultra biennium: tum maxime, quod eos, qui ante fecissent, detectum est animo percipiendi fructus bonorum vxoris, cum matrimonii rem ipsam non exhiberent, fecisse.

De Consanguinitate & Affinitate in genere.

C A P. 8.

- 1 Proximitas sanguinis nuptias vetitas facit & impias.
- 2 Cognatio quid.
- 3 Cognationis diuisio Aristotelis in naturalem & civilem.
- 4 Cognatio naturalis alia approbata a lege, alia non.
- 5 Vulgo quastis & serui natura habent cognationem non iure civili.
- 6 Cognatio vel propinquitas civilis quae, quatuorplex: spiritualis & temporalis, & quae, & de mixta.
- 7 Affinitas propinquitas mixta quid.
- 8 Ordo naturalis cognationis & graduum.
- 9 Gradus quid.

1 Proximitas sanguinis, ¶ nuptias quae per se bonae sunt, improbas & impias inter certas personas constituit, cum quibus lex & natura abhorrent coniunctionem. Quia re in primis oportet moneri iuuenem: ad haec intelligenda, necessarium illi cognitionem esse graduum cognationis, de qua postea proprio capite dicemus, quamque luculenter docent Iuriconsulti sub tit. 1. lib. 38. P. Potissimum in l. 1. 2. 3. 9. 10. De gradibus affinitatis, vel affinitatis, vt dicunt scribi in Pandectis Florentinis. In quem contextanea quadam vitia edidit Georgius Viuiennus Antuerpianus. Et sub eodem titulo Iustinianus, tit. de grad. cognat. apud Iustinia. & Demetrii Chomathenus, tit. de grad. consanguinit. lib. 3. iur. Oriental. In summa tamen monebo cognationis finitionem, & diuisionem, & ordinem.

2 ¶ Cognati ¶ communiter dici putantur, quod quasi vna communitate nati, vel ab eodem ortu, progenitive sint, vt ait Modestinus, l. 4. §. 1. de gradib. affinit. P. & vt ait Vlpianus ex Labione, l. 1. §. 1. vnde cogn. lib. 38. P. tit. 9. quasi ex vno nati, & quasi commune nascendi habentes initium. Vocant Graeci συγγενεις, vt ait Paulus, l. Iuriconsult. 10. de grad. cognat. affinit. P. & appellat etiam lex duodecim tabularum agnatos. Verum inter agnatos & cognatos interest, quod agnati tantum sunt, qui per patrem cognati ex eadem familia sunt: at cognati solum, non agnati dicentur illi, qui per feminas coniunguntur. Quo fit, vt ius agnationis aliud a iure cognationis, vt in ipece sumta cognatione, vt explicat Paul. Iuriconsult. d. l. Iuriconsultus. & Modestinus, l. inter agnatos. §. vnd. legit. lib. 38. P. tit. 8.

3 ¶ Diuidimus ¶ autem cum Iulio Polluce. lib. 3. Onomast. cap. 1. Aristoteles vero, lib. 2. Politicor. cognationem, quam Graeci vocant συγγενειαν diuidi in eam, quae est αἰσθησιμῶς, & eam, quae est κατὰ ἀποδείξιν, tradit, id est, in eam, quae per necessitudinem sanguinis, & eam, quae per affinitatem coniungitur. Theophilus, lib. Instrum. tit. 6. vocat, ἀγγιστείας. Bassamon autem, Nomo can. tit. 13. cap. 2. συγγενειαν. Alter diuisionem propinquitatem seu cognationem in naturalem & civilem seu legalem, naturalis in sanguinis ex vno stipite, vel a quadam coniunctione quorundam, participatione legalis illam imitatur.

4 ¶ Ceterum ¶ Modestinus l. 4. §. cognationis substantia. de gradib. affinit. P. §. 1. de success. cognat. lib. 3. Instrum. tit. 5. sub diuiditur vtraque: nam naturalis cognatio, & propinquitas interdum simpliciter est naturalis, a lege omnino improbata coniunctione: alia quae

habet legis etiam consensum. Prima per concubitus vagos & ex filiis inde ortis nascitur: estque naturalis reuera, quae etiam iure civili non recipitur, tamen eius iura sanguinis nullo iure civili dirimi possunt. Liura sanguinis, de reg. iur. Liura agnationis, P. de pact. Quae naturalis est cum legis consensu ex nuptiis nascitur iustus: olim ex concubinato probato ex eodem quoque oriebatur.

¶ Vulgo ¶ quastis sic iure civili (naturali tamen contra) nullos habere agnatos manifestum est: cum agnatio a patre, cognatio a matre est. Iustinian. §. vulgo quastis, de success. cognat. lib. 3. Insti. & Ispurius, 4. vnd. cogn. P. Hi autem nullum patrem habere intelligitur, & tantum cogati sunt sibi & matri, non confati: quinei: non quae patri non sint, sed quia cui sint incertum & inhonestum esset dici. Modestinus l. vulgo concepti, 23. de stat. homin. P. lib. 1. tit. 4. Sic in feruis, qui pro nullis iure civili habentur, l. quod attinet, de reg. iur. & inter quos diximus non esse matrimonium, supra in nuptiar. synony. eo iure cognatio vix admittitur, vt non succedant eo iure. l. 1. §. 1. vnd. cogn. in P. Paul. l. Iuriconsultus, l. 10. §. nomen cognationis. de grad. affinit.

¶ Cognatio ¶ vel propinquitas civilis est, quae ad similitudinem graduum naturalis indota est. Ea autem vel temporalis seu secularis, vel spiritualis est: secularis ex adoptione nascitur, Vlpian. l. 1. §. cognationem, vnd. cogn. lib. 38. P. tit. 9. Modestinus l. 4. §. agnationis, & §. in adoptionem. de gradib. affinit. in P. Spiritualis dicitur ea, quae nascitur ex susceptione infantis in sacro lauacro regenerationis seu baptismo, & confirmatione, de qua tractant summi Pontifices sub titulo de cognatione spirituali lib. 4. Decret. tit. 10. potissimum, cap. fin. & 30. quast. 3. & 4. in Decreto Gratiani, ex, &c. ¶ Ex ¶ his omnibus mixta propinquitas fit affinitas, quae gradibus non continetur propterea quod trium generum habet complexum, vt ait Demetrius Chomathenus Archiepiscopus Bulgariae, in lib. 3. iur. Oriental. tit. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. Affines sunt viri & vxoris cognati inter se, dicit ab eo, quod duae cognationes, quae diuersae inter se sunt, per nuptias, id est, ratione illarum copulantur: & altera cognatio sic ad alterius cognationis finem accedit, & limitem. Sitque initium inibi & causa coniungendae affinitatis ex nuptiis, vt ait Modestinus l. 4. §. affines. de grad. affinit. P. Ideoque vir & vxor affines non sunt, glossa in Affinitatis, commun. de successio. lib. 6. C. tit. 58. nec dicuntur: eo quod illi iuncti sunt, & quod iunctum & confusum est, fines aut terminos non habet. Sed qui proxime illos sequuntur, affines, secundumque gradum proximitatis vel cognationis eodem gradu affines consanguinei erant. Accedit & affinitati, alia affinitas interdum: quae est cum affinis coniunctio aliorum, qualis in vxore que fuit priuigii, apud Papinianum, in vxorem, 15. de rit. nupt. lib. 23. P. tit. 2. ¶ Ex ¶ ordine autem naturalis cognationis & gradibus certae cognationes normam generaliter incipiunt. Ordo eius in lineam rectam & obliquam siue laterales descendentes distribuitur. Linea illa recta, in duas aequales, puncto in medio diuiditur: in superiore & inferiore parte. Paul. in l. stemmata, 9. de gradib. affinit. Ex hoc puncto laterales quoque incipiunt, & eius puncti ratione, gradus sunt & numerantur. ¶ Gradus ¶ porro ad similitudinem scalarum, locorumve proclutium, quos ita ingrediuntur, vt a proximo in proximum, id est, in eum, qui quasi ex eo nascitur, transeamus, vt ait Paulus, l. fin. §. gradus autem, eod. Quando ex puncto mediae lineae supra ascendimus, gradus ascendendum numeramus ordine, primum, secundum, tertium, &c. Quando descendimus, descendendum primum, secundum, tertium, &c. Quando a puncto ad latera declinamus, dicimus collateralium primum, secundum, tertium, &c. In primo gradu si constitutus filium de quo queratur, erunt pater, mater: in secundo, auus, atia, tam patris quam matris: in tertio proauus, proauia, patris & matris, &c. Si de patre & descendentibus agatur, erit in primo, descendendum linea, filius filia: in secundo, nepos neptis: in tertio, pronepos & proneptis, &c. Ex filiis & filiabus nati deinceps, vtrunque faciunt laterales cognationes, prout te docent exempla & enumerationes Caii & Pauli, Caius in l. 1. & Paul. l. fin. de grad. cogn. & Iustiniani, Insti. §. 1. de grad. cogn. & seq. §. §. & Demetrii Chomatheni. Quomodo autem numerandi fiat gradus iure civili & canonico, vide glo. ad l. Iurif. l. 10. §. parentes, ad verba, item liberi, de gradib. affinit. Affinitatis gradus illis ipsis, quibus cognatio naturalis, perpendicularis, sed diuersa habent nomina: per se tamen nullos habet gradus affinitas. Nomina autem harum distinctionum, foetet locus, gener ortus, nouerca vitricus, priuignus priuigna, Modest. l. non facile, 4. de grad. affinit. &c.